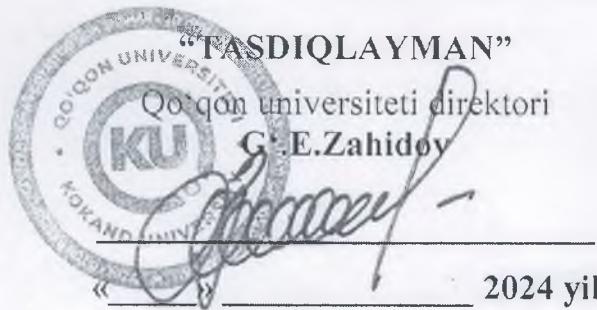

QO‘QON UNIVERSITETI

2024 yil

“MA’QULLANDI”

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan
va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi
huzuridagi OAK raisi
A.T.Yusupov

A.T.Yusupov
«_____» 2024 yil

**08.00.15 – “Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti” ixtisosligi bo‘yicha
malakaviy imtihon
DASTURI**

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Oliy attestasiya komissiyasi Rayosatining
2024 yil _____ dagi ____-son qarori bilan tasdiqlangan

Qo‘qon – 2024

QO‘QON UNIVERSITETI

**08.00.15 – “Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti” ixtisosligi bo‘yicha
malakaviy imtihon
DASTURI**

Qo‘qon – 2024

S.Gulyamov, J.Qambarov, Sh.Ruziyev. 08.00.15 – “Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti” ixtisosligi bo‘yicha malakaviy imtihon dasturi. – T.: Qo‘qon universiteti, 2024. – 38 b.

Malakaviy imtihon dasturi Qo‘qon universiteti Kengashining 2024 yil _____
dagi qarori bilan tasdiqlangan va O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestasiya
komissiyasi Rayosatining 2024 yil _____ dagi _____-son qarori bilan
ma’qullangan.

Ushbu malakaviy imtihon dasturi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 fevraldagi PF-4958-son “Oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’lim tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 29 oktyabrdagi PF-6097-son “Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmonlari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 22 maydagi 304-sonli “Oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori hamda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestasiya komissiyasi Rayosatining 2016 yil 28 yanvardagi 220/2-sonli “Malakaviy imtihonlarni o‘tkazish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi Qaroriga muvofiq tayyorlangan.

Taqrizchilar:

- D.Rahmonov. – Toshkent xalqaro universiteti dekani, i.f.d., prof.
A.Qodirov. – Farg‘ona politexnika instituti kafedra mudiri, i.f.d., prof.

Kirish

Muntazam ravishda yuqori salohiyatlari ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlanishiga erishish ilm-fan rivoji, mamlakatning xalqaro darajada e'tirof etilishi, bevosita raqobatbardosh oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlanishi kabilarda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shundan kelib chiqqan holda oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorlash va attestasiyadan o'tkazish tizimining sifati va samaradorligini tubdan oshirish, oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim sohasini yanada takomillashtirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatida yoshlarning intellektual salohiyatini har tomonlama namoyon etish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida mamlakatimizda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilib kelinmoqda. Bu borada Prezidentimiz Sh.Mirziyoev ta'kidlaganlaridek "O'zbekiston ilm-fan, intellektual salohiyat sohasida, zamonaviy kadrlar, yuksak texnologiyalar borasida dunyo miqyosida raqobatbardosh bo'lishi shart".

Mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti ko'p jihatdan ta'lim tizimi bilan birga kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohalari rivojiga ham bevosita bog'liq. Shu boisdan tadbirkorlik va kichik biznes sohalari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlari sifati va samaradorligi sohani, bu boradagi ilg'or tajribalarni chuqur o'rganishni talab qiladi.

08.00.15 – "Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti" ixtisosligidan malakaviy imtihon dasturi tuzishda mualliflar guruhi yuqorida qayd etilgan talablardan kelib chiqildi. Dastur iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasiga talabgor tayanch doktorant va mustaqil izlanuvchilarning tadbirkorlik faoliyatining modernizatsiyalash va diversifikatsiya jarayonlarining nazariy va amaliy jihatlariga oid, amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar sharoitida kichik biznes faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini atroflicha to'g'ri baholash imkonini beradi.

Shuningdek, "Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti" ixtisosligidan malakaviy imtihon dasturi tadbirkorlik va kichik biznes nazariyalari (tadbirkorlik shakllari, kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish, tadbirkorlik sub'yeqtlarida ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot tannarxi, diversifikatsiya va integratsiya, "Boston konsalting guruhi" modeli, "Mc Kinsey" modeli va h.k.) va ularning amaliyotga tatbiqi masalalarini ham qamrab olgan. Bu esa, tadqiqotchilarning kichik biznes va tadbirkorlikning nazariy asoslari borasidagi bilimlarini ham baholash imkonini beradi.

Dastur 08.00.15 – "Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti" ixtisosligi bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasiga talabgor tayanch doktorant va mustaqil izlanuvchilar uchun malakaviy imtihonlarga tayyorlanish va uni topshirish uchun mo'ljallangan.

1-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlikning mohiyati va mazmuni

Kichik biznes va tadbirkorlik tushunchalari. Kichik biznes va tadbirkorlikning mohiyati. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy, ijtimoiy va huquqiy asoslari. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning maqsadi va vazifalari. Kichik biznes va tadbirkorlikni iqtisodiyotda tutgan o‘rni. Jahan moliyaviy-iqtisodiy inqirozi davrida O‘zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi.

2-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining turlari va shakllari

Tadbirkorlik turlari. Ishlab chiqarish tadbirkorligi. Innovasion tadbirkorlik. Ilmiy texnik tadbirkorlik. Tovar ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish bo‘yicha tadbirkorlik. Tijorat tadbirkorligi. Moliyaviy tadbirkorlik. Maslahat tadbirkorligi. Maslahat xizmatlari.

Tadbirkorlik shakllari. Yakka tartibdagi tadbirkorlik. Xususiy tadbirkorlik. Jamoa tadbirkorligi. Firmalar. Ma’suliyati cheklangan va cheklanmagan jamiyatlar. Aksiyadorlik jamiyati. Korporatsiya. Xolding kompaniya. Davlat korxonalari. Konsern. Konsorsium. Kooperativ. Kartel. Sindikat. Venchur korxonalar. Ijara korxonalar. Injiniring korxonalar.

3-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va boshqarish

Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalarini tashkil etish va davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tartibi. Kichik biznes sub’yektlarini bank, soliq va moliva muassasalaridan ro‘yxatdan o‘tkazish uchun zarur hujjalari, ularning mazmuni. Kichik biznes sub’yektlarining bankrotliligi. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarini qayta tashkil etish va yopish tartibi. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalariga lisenziya berish tartibi. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalariga lisenziya beruvchi tashkilotlar. Lisenziya berish muddatlari. Lisenziyanı bekor qilish tartibi.

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini boshqarishning maqsadi va vazifalari. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalarini boshqaruving tashkiliy tuzilmalari. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarini boshqarish usullari va qarorlar qabul qilish jarayoni.

4-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlarida marketing faoliyatini tashkil etish

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatida marketingning ahamiyati. Marketing – biznes falsafasi. Marketingning boshqaruvi funksiyasi. Bozorni tanlash. Tadbirkorlik faoliyatida bozor segmentatsiyasining ahamiyati. Bozor segmentatsiyasining xususiyatlari. Bozorni segmentlashni tashkil etish. Bozordagi maqsadli segmentni tanlash. Bozor imkoniyatlarida biznesdagi kuchli tomonlarning muvofiqligi. Tovarning hayotiylik davri. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida reklama faoliyatini tashkil etish. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatida marketing tadqiqotlaridan foydalanish. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyati uchun marketing dasturini ishlab chiqish.

5-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirish

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirishning maqsadi va vazifalari. Kichik biznesni va tadbirkorlikni rivojlantirishda biznes-rejaning ahamiyati. Biznes-rejaning mohiyati, mazmuni va tuzish zaruriyati. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari. Biznes-rejani bajarilishini nazorat kilish. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirishni takomillashtirish.

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini iqtisodiy tahlil qilishning maqsadi va vazifalari. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalari faoliyatini operativ va strategik tahlil qilish. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalari faoliyati samaradorligi tahlili.

6-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlariga xizmat ko'rsatuvchi bozor infratuzilmalari

Infratuzilmaning mohiyati. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlariga xizmat ko'rsatuvchi bozor infratuzilmasi turlari. Brokerlik idoralari, ulgurji va chakana savdo tuzilmalari, lizing, konsalting va sug'urta kompaniyalari, bojxona xizmati, axborot – maslahat markazlari, injinering va auditorlik firmalari.

O'zbekistonning bank-moliya tizimi. Bank-moliya sohasidagi o'zgarishlar. Banklarning asosiy operatsiyalari. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda banklarning roli. Banklardan kredit berish tartibi.

O'zbekistonda soliq tizimi. Umum davlat va mahalliy soliqlar. Soliq yukini kamaytirishga qaratilgan soliq siyosati. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlarini soliqqa tortish. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlaridan olinadigan soliq turlari. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlaridan soliq olish qoidalari va soliq imtiyozlari.

7-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtalarida ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot tannarxi tahlili

Ishlab chiqarish harajatlarining mohiyati tarkibi va elementlari. Kichik biznes sub'yeqtalarning ishlab chiqarish, sotish va boshqa faoliyati natijasida yuzaga keladigan xarajatlarni turkumlash. Ishlab chiqarish xarajatlari. Noishlab chiqarish xarajatlari. Ichki xarajatlar. Tashqi xarajatlar. Doimiy xarajatlar. O'zgaruvchan xarajatlar. Bevosita xarajatlar. Bilvosita xarajatlar. Mahsulot tannarxiga kiritiladigan xarajatlar. Davr xarajatlari. Moliyaviy faoliyat bo'yicha xarajatlar. Favqulotda zararlar. Mahsulotni tannarxi va uni hisoblash usullari. Mahsulot tannarxini pasaytirish yo'llari.

8-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtalarining moliyaviy faoliyati tahlili

Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtalarining moliyaviy faoliyati ko'rsatkichlari. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtalarining asosiy moliyaviy xujjatlari. Balans. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtalari moliyaviy faoliyatini tahlil qilish. Moliyaviy tahlilning turlari va ularni o'tkazish uslublari. Kichik biznes va tadbirkorlikda moliyaviy rejalshtirishning mohiyati, maqsadi va asosiy ko'rsatkichlari. Kichik biznes va tadbirkorlikni moliyalashtirish manbalari. Kichik biznes sub'yeqtalarini kredit bilan ta'minlash shakllari. Kredit turlari. Kichik biznes sub'yeqtalarini moliyalashtirishning boshqa manbalari va ulardan samarali foydalanish.

Yalpi daromad va foya. Foydaning turlari. Kichik biznes va tadbirkorlik sohasida foya turlarini tahlil qilish. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida rentabellik darajasini hisoblash usullari.

9-mavzu. Tadbirkorlik etikasi va madaniyati

Tadbirkor raxbar etikasi. Tadbirkor raxbarning etika kodeksi. O'ziga jalg qilish imidji. Tadbirkor rahbar faoliyatining ruhiy-psixologik hususiyatlari. Tadbirkor raxbar etikyetti. Suxbatlashish, tanishish hamda so'rashish normasi. Ish kontraktlarini tashkil qilish. Ish suhbatlarini olib borish. Ish qog'ozlarini yozish. Telefonda gaplashish madaniyati. Ish protokoli va hisoboti. Tadbirkor raxbarning nutq madaniyati va uning ruxiy-psixologik hususiyatlari. Tadbirkor raxbarning tashqi ko'rinishi va o'zini tutishi. Tadbirkor raxbar va xodimlar o'rtasidagi munosabatlar. Tadbirkor raxbar faoliyatida mojaroli holatlar va ularni hal etish usullari.

10-mavzu. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtlarining eksport salohiyatini baholash

Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtlarida eksportning hozirgi holati va tahlili. Eksportyor korxonalarining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi. Eksportyor korxonalarga yaratilgan shart-sharoitlar va imtiyozlar. Eksportga mahsulot ishlab chiqaruvchi korxonalar oldida turgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari. Kichik biznes korxonalarida eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantirish. Horijda o'zbek savdo uylarini tashkil etish. Eksport ko'rsatkichlarini hisoblash usullari.

11-mavzu. Korxonalarining tashqi muhitini tahlil qilish

Makromuhit tuzilmasi. Bozor yoki segmentda uzoq muddatli foyda olishdagi ichki yoqimlilikni aniqlovchi M.Porteming beshta raqobat kuchlari: raqobatchilar, tovar o'rnini bosuvchi mahsulotlar, yetkazib beruvchilar, sotuvchilar, bozorning salohiyatli ishtirokchilari. Intensiv raqobatchilik xavfi. Tijorat kurashida xarajatlar qiymatini kamaytiruvchi to'siqlar. Yangi ishtirokchilarning paydo bo'lish xavfi. Yoqimli segmentning kirish va undan chiqishdagi to'siqlari. Har tomonlama yuqori to'siqli strategiyalar. Yangi texnologiya va mahsulotlar monitoringi. Yetkazib beruvchilarning bozordagi hukmronligining kuchayish xavfi. O'ziga jalb qilmaydigan segment. Yetkazib beruvchilar kuchi, darajani va konsentratsiyani ortishi (o'sishi), o'rnini bosuvchi mahsulotlar safinining kamayishi. Himoyalanish strategiyasi. Strategiyani amalga oshirish uchun zaruriy bozor sharoitlari va xatarlari.

12-mavzu. Kichik korxonalarining ichki muhitini tahlil qilish

Iqtisodiy taxlilning maqsadi, vazifalari va unda qo'llaniladigan usullar. Korxona faoliyatining SWOT – taxlil usuli. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlar va ularning tarkibi. Kam xarajatlar orqali raqobat ustunliklariga erishish. Mahsulot tannarxidagi tarkiblarning farqlanishi: keng ko'lamli ishlab chiqarish yo'li orqali tejamkorlikka erishish, o'qitish orqali tejamkorlikka erishish ishlab chiqarish texnologiyasi, mahsulotlar konstruksiysi, tarmoqqa kirishdagi xarajatlar, tashkiliy omillar. Xarajatlarni kamaytirish orqali raqobat ustunlikga erishish. Mahsulotning differensiatsiyasi: tovar differensiatsiyasi, xodimlar differensiatsiyasi, imidj va xizmat ko'rsatish differensiatsiyasi. Mahsulot differensiatsiyasining imkoniyatlari. Fokuslashish strategiyalari. Farqalanuvchi qobiliyatlar tushunchasi. Qiymat zanjiri: birlamchi va ikkilamchi faoliyatlar tahlili.

13-mavzu. Biznes-g'oya tahlilini metodik asoslari

Strategik biznes rejalashtirishning mohiyati. Missiya o‘rniga biznes-g'oya. Bozor ehtiyoji. Ichki qobiliyat. Taraqqiyot imkoniyatlari. Biznes sharti. qobiliyatlarga misollar. Institusional bilim. Ichki jarayonlar. Ishonch va obro‘-e'tibor. Himoyalanish qonun qoidalari. Strategik rejalashtirish yangilashish va transformatsiyalash jarayoni sifatida. Biznes-g'oya, biznesning farqlanadigan jihatlari, strategik tahlil, rejalashtirish, biznes g'oyaning tarkibiy kismlari (bozorning ehtiyojlari, korxonaning ichki jihatlari, korxona jihatlarining rivojlanish imkoniyatlari, biznes sharoitlari).

Ehtiyoj va talabning tuzilishi. Xususiy sarmoya tuzilmasi. Yaderli foydalilik. Konsultasion mahsulot. Biznes soha chegaralarini aniqlash. Xususiy imkoniyatlar va qobiliyatlarni tashkillashtirishning tahlili. Tashkilot shaxsiy sarmoyasini tahlil qilish. Ishbilarmenlik xavfini hissobga olgan holda biznes soha ko‘lamini aniqlashtirish. Biznes-g'oyani shakllantirish.

14-mavzu. Diversifikatsiya va integratsiya

Diversifikatsiya turlari. Oldinga va orqaga integratsiya. Birlashuvlarning asosiy shakllari. Yutilish va qo‘silishlar. Internasionalizatsiya. Kirish va chiqishdagi to‘silqlar. Biznesning strategik sohasi. Konglomeratsiya va sinergizm mezonlari. Ishlab chiqarish zanjiridagi bo‘sliqlar. Xavfning pasayshi, diversifikatsiyalashgan korxonalar, diversifikatsiyaning afzalliklari va kachiliklari. Strategik alyanslar. Qo‘shma korxonalar. Chyet bozorlarga chiqish usullari: eksport, franchayzing, qo‘shma korxona, to‘laligicha xorijiy kapital evaziga tuzilgan korxona. Uzoq va qisqa muddatli strategik shartnomalar. Global strategiya turlari: global, xalqaro, multimilliyl va transmilliy strategiyalar.

15-mavzu. Bozor ulushi va o‘sish sur’atini taqqoslash: Boston konsalting guruhi (BCG) modeli

Boston konsalting guruhi (BCG) modelining kelib chiqish tarixi. BCG modelining tuzilishi. Tajriba samarasi va mahsulotning hayot sikli modeliga asoslangan BCG modelining ikki gipotezasi. BCG matrisa segmentatsiyasi. Yulduzlar, sog‘iluvchi sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar. Firmanın biznes soha xarakteristikasi. Har xil moliyaviy ehtiyojlar va strategik maqsadlarga asoslangan bozorning to‘rt guruhi. Rendi firmasining choy bozoridagi faoliyati. Rendi firmasi biznes sohasining BCG modeli. BCG modelining kuchli va zaif tomonlari. Bozorning nisbiy ulushi. BCG modelining asosiy kamchiliklari. BCG modelida foydalanilgan o‘zgaruvchilar. Boston matrisasidagi foyda, naqd pul oqimi va muayan strategiyalar bo‘yicha takliflar. BCG modelining modifikatsiyalashgan matrisasi. BCG modelining modifikatsiyalashgan

matrisasida qo'llaniladigan kriteriyalar: raqobatli ustunliklarning hajmi, raqobatli ustunliklarni ro'yogda chiqarish usullarining miqdori.

16-mavzu. Bozorning raqobatbardoshligini va yoqimliligin taqqoslash: Mak Kinsey (GE/Mc Kinsey) modeli

Mak Kinsey (GE/Mc Kinsey) modelining kelib chiqish tarixi. GE/Mc Kinsey modelining tuzilishi. GE/Mc Kinsey modeli matrisasining tuzilishi. Strategik holatlar sohasi. G'oliblar sohasi, yutqazganlar sohasi va o'rtadagi sohalar. Biznesni o'rtacha holati va biznesni ishonchhsiz turlari. GE/Mc Kinsey modelini kuchli va zaif tomonlari. GE/Mc Kinsey modelida qo'llaniladigan bozor yoqimliligi va kompaniyani kuchli tomonini xarakterlovchi o'zgaruvchilar. Bozorning yoqimliligi va biznesning strategik holatidagi omillar. Bozorning (tarmoqning, raqobatchilik omillari, moliyaviy-iqtisodiy, ijtimoyi-psixologik omillar) xarakteristikasi. GE/Mc Kinsey modeli variatsiyasi. Dey tomonidan taklif qilingan GE/Mc Kinsey modelini variatsiyasi. O'ziga jalb etuvchi bizneslar. Raqobat holatining kuchli tomonlari. Moniyeson tomonidan taklif qilingan GE/Mc Kinsey modelining variatsiyasi. Bozorni va tarmoqni jalb etilganligi.

17-mavzu. Tadbirkorlik faoliyatida biznes-reja tipologiyasi. Biznes-rejaga qo'yiladigan asosiy talablar

Tadbirkorlik faoliyatida biznes-reja maqsadi. Biznes-reja asosiy tipologiyasi va turlari. Xo'jalik yuritish uchun va kredit olish uchun biznes-reja. Ularning xususiyatlari va asosiy belgilari. Tijorat yoki investisiya loyihasi uchun to'liq biznes-reja, uning qisqacha xarakteristikasi. Tadbirkorning biznes-rejasi, uning mazmuni va tizimi. Firma tashkiliy tizimi bo'limi uchun biznes-reja. Kredit va grant olish uchun biznes-reja. Uning xususiyati va belgilari. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida mamlakat hududini rivojlantirish uchun biznes-reja. Biznes-reja ishlab chiqish uchun qo'yiladigan umumiyl talablar va mazmuni.

18-mavzu. Biznes-loyiha va biznes-reja ishlab chiqishdagi asosiy bosqichlar. Asosiy bo'limlarning mazmuni va tuzilishi

Biznes-reja: tavsifi, tuzish usuli. Aniq qo'yilgan maqsad va unga erishishdagi korxona strategiyasi. Xo'jalik yuritish faoliyati uchun biznes-rejaning "klassik" tizimi. Hisobot yilidagi korxona holatining tahlili. Biznesni ifodalash. Bozor. Marketing. Ishlab chiqarishni rivojlantirish. Boshqaruv va kadrlar. Moliya. Foya va zarar. Rejalashtirilayotgan o'zgarishlar. Xo'jalik yuritish faoliyati biznes-rejasini asosiy bo'limlari mazmuni: Biznes-reja bo'limlarining zarurati. Titul varag'i. Kirish qismi. Soha holati tahlili. Loyiha

mohiyati. Marketing rejasi. Ishlab chiqarish rejasi. Tashkiliy ishlar rejasi. Xavf – xatarni baholash. Moliyaviy reja.

Ishlab chiqish ustidan nazorat va korxonada biznes – rejani tatbiq etish. Nazoratning an'anaviy yo'nalishlari: zahiralar nazorati, ishlab chiqarish jarayoni nazorati, sifat nazorati, bozor ulushi va sotuv hajmi nazorati. Investision loyiha. Investisiya loyihalari xujjatlarini ishlab chiqish, ekspertizadan o'tqazish va tasdiqlash to'g'risidagi Nizomni asosiy qoidalari. Investisiya loyihalari bo'yicha ma'lumotlar bankini yaratish va monitoringini amalga oshirish.

19-mavzu. Loyiha va biznes-reja ishlab chiquvchi korxona bayoni

Korxonani umumiyligi bayoni. Faoliyatining asosiy yo'nalishlari. Syexlarni, asbob-uskulalarni, dastgohlarni joylashtirish. Korxona ishlab chiqarish quvvatini oshirish yoki kamaytirish. Avvalgi va xozirgi faoliyatining asosiy natijalari. Korxonaning kuchli va kuchsiz tomonlariga holis baho berish. Ishlab chiqarishni tashkil etish. Korxonaning asosiy vositalar bilan ta'minlanganligi. Xom ashyo, material va komplekt qismlarini yetkazib beruvchilar. Xom ashyo va yetkazib beruvchilar klassifikatsiyasi. Pasportini ichki tuzilishi va ko'rsatqichlari nomi. Dastlabki texnik-iqtisodiy hisoblash tarkibi.(DTIH). Investisiya loyihasini texnik-iqtisodiy asoslash tarkibi (TIA). Loyihaning TIA asosiy texnik-iqtisodiy ko'rsatqichlari. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida investisiya loyihasini amalga oshirish.Loyihani amalga oshirish bosqichlari.

20-mavzu. Marketing rejasi - biznes-rejaning bo'limi sifatida

Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida korxonaning marketing rejasini ishlab chiqishning mohiyati va mazmuni. Tashqi va ichki tahlil. Marketing operatsiyalari: Tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, byudjetlashtirish va dasturlashtirish bayon qilinadi. Quyidagilarni ko'rib chiqish va muhokama qilish: marketing general strategiyasi va korxonaning maqsadini; narx siyosatini tanlash, o'tkazish va tovar yetkazib berish shartini; sotuv taktikasini o'tkazish; xizmat ko'rsatish va kafolatlashni; korxonani rivojlantirish rejalarini. Bo'limning asosiy qismi – byudjetlashtirish va dasturlash. Asosiy iste'molchilar haqida ma'lumot berilishi. Tovar taqsimlash kanallari, distribyuterlar, savdo agentlari, kommivoyerlar va har xil savdo tuzilmalari vakillari. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida qaysi bozorlarga to'g'ridan-to'g'ri chiqish mumkinligi, xaridorlar talabi va ishlab chiqarishi mumkin bo'lgan tovar sotuvi hajmi aniqlash.

21-mavzu. Kichik korxonalar faoliyatini yuritishning moliyaviy manbalari va ularning samaradorlik ko'rsatkichlari

Kichik korxonalar faoliyati (biznesi)ni tashkil etish va yuritish uchun zarur bo'lgan moliyaviy mablag'lar manbalari. Kichik korxonalar faoliyati (biznesi)ni to'g'ridan-to'g'ri investisiyalar va grantlar asosida moliyalashtirish tartibi. Kichik korxonalar faoliyatini (biznesini) kredit mablag'lari asosida moliyalashtirish tartibi. Kichik korxona ishlab chiqarish samaradorligining tarkibiy qismlari va mezonlari. Ishlab chiqarish xarajatlarining umumiyligi (absolyut) va qiyosiy, iqtisodiy samaradorligi. Samaradorlik tushunchasi mohiyati. Ijtimoiy va iqtisodiy samaradorlik tushunchalari. Ijtimoiy ishlab chiqarish samarodrligi o'sishining tarkibiy qismlari. Samarodlikni o'lchash ko'rsatkichlari tizimi. Ishlab chiqarish xarajatlarining umumiyligi, absolyut va qiyosiy-iqtisodiy samaradorligi. Xarajatlarni qoplash muddati xarajatlar samarodoligining muhim ko'rsatkichi. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'naliishlari.

22-mavzu. Kichik korxonaning asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvati

Asosiy fondlar va ularning kichik korxona faoliyatidagi o'rni. Kichik korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari. Uzoq muddatli aktivlarning tuzilishi. Asosiy fondlarning turlari, tarkibi va ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarish asosiy fondlari. Noishlab chiqarish asosiy fondlari. Asosiy ishlab chiqirish fondlari guruhlari. Asosiy fondlarning aktiv va passiv qismlari. Asosiy fondlarni hisobga olish va rejalashtirish. Asosiy fondlarni baholashning boshlang'ich, qayta tiklanish va qoldiq qiymati. Asosiy fondlarning jismoniy va ma'naviy eskirishi. Amortizatsiya ajratmasi. Asosiy fonlarni modernizatsiyalash. Kichik korxonaning ishlab chiqarish quvvati va uni hisoblash usullari. Asosiy fondlardan ekstensiv foydalanish ko'rsatkichlari. Asosiy fondlardan intensiv foydalanish ko'rsatkichlari. Asosiy ishlab chiqarish fondalaridan integral foydalanish ko'rsatkichlari. Fondlar qiymatini oshiruvchi omillar. Asosiy ishlab chiqarish fondlaridan foydalanishni oshiruvchi asosiy yo'naliishlar. Kichik korxonalarini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlashni yanada jadallashtirish, zamonaviy moslashuvchan texnologiyalarni keng joriy etish.

23-mavzu. Kichik korxonaning aylanma fondlari va aylanma mablag'lari

Aylanma fondlar va aylanma mablag'lar to'g'risida tushuncha. Aylanma ishlab chiqarish va muomala fondlari. Aylanma fondlarning tarkibi, shakllanish manbalari va foydadanish ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarish zahirarlari. Kelgusi davr xarajatlari.

Tugallanmagan ishlab chiqarish va o‘zi tayyorlagan yarim tayyor mahsulotlar. Aylanma fondlarni tejashni iqtisodiy ahamiyati. Kichik korxona aylanma fondlar elementlarini tejash. Moddiy resurslarni tajashning tashkiliy-iqtisodiy yo‘nalishlari. Aylanma mablag‘lar va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari. Aylanma mablag‘lar tarkibi va strukturasi. Aylanma mablag‘larni shakllanish manbalari. Aylanma manblag‘larga bo‘lgan extiyojni aniqlash. Aylanma mablag‘lar normasi.

24-mavzu. Kichik korxonaning ishlab chiqarish faoliyati, xarajatlari, foydasi va rentabelligi

Xarajatlar to‘g‘risida tushuncha va ularning tasnifi. Moddiy va mehnat xarajatlari. Tijorat xarajatlari. Ishlab chiqarish xarajatlari. Ijtimoiy sug‘urta ajratmalari. Kichik korxonalarining ishlab chiqarish to‘g‘risidagi boshqa xarajatlari. Davr xarajatlari. Boshqaruv xarajatlari. Umumxo‘jalik ahamiyatiga ega bo‘lgan boshqa operatsiya xarajatlari. Moliyaviy faoliyat bo‘yicha xarajatlar. Favqulodda zararlar. Foyda va uni shakllantirish manbalari, foydani taqsimlash tartibi, ko‘paytirish yo‘llari. Korxona foydasining shakllanish manbalari. Korxona sof foydasining taqsimoti. Korxona foydasini ko‘paytirish yo‘llari. Rentabellikning iqtisodiy mazmuni va ko‘rsatkichlari.

Rentabellikning ko‘rsatkichlari. Yalpi foyda o‘zgarishiga ta’sir etuvchi omillar hisob-kitobi. Korxonada sof foydaning shakllanish jarayoni. Hozirgi mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida, O‘zbekiston sharoitida foyda va rentabellikka ta’sir qiluvchi omillar.

25-mavzu. Kichik korxonaning investisiya faoliyati

Investisiyalarga oid tushunchalar mazmuni, investisiya tasnifi va ahamiyati. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar. Investisiya – moliya bozorining elementidir investisiyalarning turlari. Investisiya manbalari va ularning kichik korxonaga qo‘yish sohalari. Investisiya manbalarini shakllantirish. Moliya bozorlarini tasnifi.

Pul bozori. Qimmatli qog‘ozlar bozori. Sarmoyalalar bozori. Investisiyaviy loyihibalar samaradorligi ko‘rsatkichlari, ularni aniqlash, baholash va samaradorligini oshirish yo‘llari. Kichik korxonaning investisiya strategiyasi. Investision loyiha. Investisiya loyihasining samaradorligini hisoblash. Investisiya rentabelligi. Investisiya oqimini diskontlashtirish.

26-mavzu. Biznesni baholashning usullari

Kiyosiy yondashuvning mazmuni. O‘xhash korxonalar tanloving kriteriyalari. Muxim narx multiplikatorlari va ularning xususiyatlari. Qiyosiy

yondoshuvining umumiy tavsifnomasi. Analog-korxonalar tanloving muxim tamoyillari. Soha o‘xshashliklari. O‘sish istiqbollari. Moliyaviy risk. Menejment sifat darjasи. Narx multiplikatorlarining tavsifnomasi. Qiymatning umumiy qiymatini shakllantirish. Qiyosiy yondoshuvda matematik usullarni qo‘llash. Analog kompaniyalar uslubi. Bitim yoki sotuv usuli. Soha koeffisiyentlar uslubi. Analog korxona usuli orqali baholashning bosqichlari. Bozor va moliyaviy informatsiyadan foydalanish. Bahо-foyda multiplikatori. Bahо-dividendlar multiplikatori. Sof aktivlar uslubi. Ishlab chiqarish materiallar zahirasini baholash usullari. Ishlab chiqaruvchi ko‘chmas mulk bahosi. Asbob va uskunalar bahosi. Nomoddiy aktivlar bahosi. Moliyaviy qо‘yilmalar baxosi. Likvidasion (tugatish) qiymat usuli. Korxona ko‘chmas mulkining asoslangan bozor qiymatini aniqlash. Daromadlarni kapitallashtirish usuli. Kumulyativ qurish uslubi. Mashina va asbob-uskunalarning bozor qiymatini baholash. Nomoddiy aktivlar qiymatini baholash. Tovar belgisi kiymatini baholash. Moliyaviy qо‘yilmalarning bozor kiymatini baholash. Kapitalizatsiya foiz stavkasini kapital xarajatlarni hisobga olib aniqlash uslubi. Bevosita kapitalizatsiya uslubi. Yalpi daromad multiplikatori.

TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - T.: O‘zbekiston, 2023. – 31 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Tadbirkorlik to‘g‘risida”gi qonuni 2001 y.
3. “Oilaviy tadbirkorlik to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi qonuni 327- son 26 aprel 2012 yil
4. “Raqobat to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonuni 2012 yil
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishini ta’minlashga, xususiy mulkni har tomonlama himoya qilishga va ishbilarmonlik muhitini sifat jihatidan yaxshilashga doir qo‘srimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-4848 sonli Farmoni 5.10.2016
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik sub’yektlariga “yagona darcha” tamoyili bo‘yicha davlat xizmatlari ko‘rsatish tartibini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2412-sonli qarori 2015 yil 28 sentyabr.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 15 maydag‘i «Xususiy mulk, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni ishonchli himoya qilishni ta’minlash, ularni jadal rivojlantirish yo‘lidagi to‘siqlarni bartaraf etish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PF-4725-sonli Farmoni
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 21 dekabrdagi “Aksiyadorlik jamiyatlariga xorijiy investorlarni jalb qilish borasidagi qo‘srimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-2454-sonli Qarori
9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Tadbirkorlik sub’yektlariga “yagona darcha” tamoyili bo‘yicha davlat xizmatlari ko‘rsatadigan yagona markazlarning moddiy-texnika bazasini mustahkamlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 353-sonli qarori 23 noyabr 2015 y.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Xususiy tadbirkorlar tomonidan xodimlarni yollagan holda tadbirkorlik faoliyatini amalg oshirish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 219-sonli qarori 31 iyul 2015 y.
11. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent : O‘zbekiston, 2016. - 56 b.
12. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 48 b
13. Investment Appraisal: Methods and Models - Uwe Götze, Deryl Northcott, Peter Schuster – 2015.

14. Robert Blackburn Small Business and Entrepreneurship Sage Publications Associate Dean Research, London 2008.
15. Xodiyev B.Y., Qosimova M.S., Samadov A.N. Kichik biznes va xususiy tadbirdorlik. T.: TDIU, 2011.
16. Boltaboyev M.R., Qosimova M.S., Ergashxodjayeva Sh.J., G'oyipnazarov B.K., Samadov A.N., Xodjayev R.S. Kichik biznes va tadbirokrlilik. – T.:ADIB NASHRIYOTI, 2011 – 235 b.
17. Tursunov R.T., Pulatov N.T., Djalalova I.A, Biznes strategiyasi. O'quv qollanma. T.: Iqtisodiyot, 2016. – 312 b.
18. Qosimova M.S., Yusupov M.A., Ergashxodjaeva Sh.J. Marketing. – T.: TDIU -2010.
19. Djalalova I.A, Tursunov R.T. Biznesni baholash. Darslik. T.: Iqtisodiyot, 2011. – 216 b.
20. Muratov R.S, Djalalova I.A. Oripov S.SH. Korxona iqtisodiyoti. Darslik. -T.: TDIU, 2013. - 500 b.
21. 21. Кантор Е.Л. и др. Экономика предприятия. – СПБ: Питер, 2009. – 224 с.
22. Попова В.М. Бизнес планирование. Учебник. М.: Финансы и статистика. 2009. – 256 с.
23. Jurayev A.S., Xujamqulov D.Y., Mamatov S. Investisiya loyihalari taxlili. Darslik. T.:ТМІ, 2006. -234 s.
24. Малый бизнес. Организация, экономика, управление: Учеб. Пособие для вузов / Под ред. Проф. В.Я. Горофинкля, проф. В.Я. Горфинкеля, В.А. Швандара. – 2е изд., прераб. И доп.-М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2008.
25. Предпринимательство: учебник / под. ред. М.Г.Лапусты. – 4-е издательство, доп. – М.: ИНФРА-М, 2008. - 667 с.

**08.00.15 – “Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti”
ixtisosligi bo‘yicha tayanch doktoranturaga kirish imtihoni**

SAVOLNOMASI

1-variant

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik muhitini yaxshilash va xususiy sektorni rivojlantirish orqali barqaror iqtisodiy o‘sish uchun shart-sharoitlar yaratish borasidagi navbatdagi islohotlar to‘g‘risida”gi Farmonda (PF-101-sod 08.04.2022) tadbirkorlik sub’yeqtłari to‘g‘risida.

2. Mak Kinsey (GE/Mc Kinsey) modelining kelib chiqish tarixi. GE/Mc Kinsey modelining tuzilishi.

3. Ishlab chiqarish xarajatlarining umumiy (absolyut) va qiyosiy, iqtisodiy samaradorligi.

4. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda bozor infratuzilmasining roli.

5. Firmalar. Ma’suliyati cheklangan va cheklanmagan jamiyatlar. Aksiyadorlik jamiyati.

Tayanch iboralar: GE/Mc Kinsey modelida qo‘llaniladigan bozor yoqimliligi va kompaniyani kuchli tomonini xarakterlovchi o‘zgaruvchilar. Bozorming yoqimliligi va biznesning strategik holatidagi omillar. Norma (me’yor), normativ, miqdor, sifat , hajm va solishtirma ko‘rsatkichlari.Bank kredtlari, moliyaviy ta’minot turlari, umumiy (absolyut) va qiyosiy, iqtisodiy samaradorlik.

2-variant

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti 22.08.2022 yilda tadbirkorlar bilan muloqot uchrashuvida, “Soha vakillarini qo‘llab-quvvatlash yuzasidan 5 ta yo‘nalishda tashabbus” masalalari

2. Asosiy fondlarni baholashning boshlang‘ich, qayta tiklanish va qoldiq qiymati.

3. Tijorat kurashida xarajatlar qiymatini kamaytiruvchi to‘siqlar.

4. O‘ziga jalb etuvchi bizneslar. Raqobat holatining kuchli tomonlari.

5. Aylanma fondlarning tarkibi, shakllanish manbalari va foydadanish ko‘rsatkichlari.

Tayanch iboralar: savdo, investisiya, sanoat, transport aloqalarini tiklash va yangi sharoitlarda rivojlantirish, elektron tijorat hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, biznes va hududlararo hamkorlik imkoniyatlaridan to‘liq foydalanishga qaratish, korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari,tijorat yoki investisiya loyihasi uchun to‘liq biznes-reja, asosiy fondlardan ekstensiv va foydalanish ko‘rsatkichlari,ishlab chiqarish fondalaridan integral foydalanish ko‘rsatkichlari.

3-variant

1. Banklarning asosiy operatsiyalari.
2. Xo‘jalik yuritish uchun va kredit olish uchun biznes-reja. Ularning xususiyatlari va asosiy belgilari.
3. Korxona faoliyatining SWOT – tahlil usuli.
4. Doimiy xarajatlar. O‘zgaruvchan xarajatlar.
5. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirishning maqsadi va vazifalari.

Tayanch iboralar: bank-moliya tizimi, asosiy operatsiyalari, banklardan kredit berish tartibi, mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari, tannarxi va ularning tarkibi, ishlab chiqarish va xizmatlar ko‘rsatishda xarajatlar tarkibi, biznes-rejaning mohiyati, mazmuni va tuzish zaruriyati. Biznes-rejaning asosiy bo‘limlari

4-variant

1. Fondlar qiymatini oshiruvchi omillar.
2. Tadbirkorlik faoliyatida biznes-reja maqsadi.
3. Himoyalanish strategiyasi. Strategiyani amalga oshirish uchun zaruriy bozor sharoitlari va xatarlari.
4. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlariga xizmat ko‘rsatuvchi bozor infratuzilmasi turlari.
5. Asosiy fondlarni modernizatsiyalash.

Tayanch iboralar: Asosiy va aylanma fondlarning turlari, tarkibi va ko‘rsatkichlari. Ishlab chiqarish asosiy fondlari. Noishlab chiqarish asosiy fondlari. Kichik korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari. Uzoq muddatli aktivlarning tuzilishi. tadbirkorlik sub’yektlariga xizmat ko‘rsatuvchi bozor infratuzilmasi turlari. Brokerlik idoralari, ulgurji va chakana savdo tuzilmalari, lizing, konsalting va sug‘urta kompaniyalari, bojxona xizmati, axborot – maslahat markazlari, injinering va auditorlik firmalari.

5-variant

1. Tijorat yoki investisiya loyihasi uchun to‘liq biznes-reja, uning qisqacha xarakteristikasi.
2. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlar va ularning tarkibi.
3. Bevosita xarajatlar. Bilvosita xarajatlar.
4. Mahsulotni tannarxi va uni hisoblash usullari. Mahsulot tannarxini pasaytirish yo‘llari.
5. Tadbirkorlik turlari.

Tayanch iboralar: firma biznes-reja,kredit va grant olish uchun biznes-reja, loyiha mohiyati. Marketing rejasi. Ishlab chiqarish rejasi. Tashkiliy ishlar rejasi. Xavf – xatarni baholash. Moliaviy reja. Moddiy va mehnat xarajatlari, tijorat xarajatlari, ishlab chiqarish xarajatlari,ijtimoiy sug‘urta ajratmalari,ishlab chiqarish tadbirkorligi,tijorat tadbirkorligi,moliaviy tadbirkorlik,maslaxat tadbirkorligi, yakka

tartibdagi tadbirkorlik; xususiy tadbirkorlik; jamoa tadbirkorligi; aralash tadbirkorlik,oilaviy tadbirkorlik.

6-variant

1. Kichik korxonalarni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlashni yanada jadalashtirish, zamonaviy moslashuvchan texnologiyalarni keng joriy etish.

2. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida mamlakat hududini rivojlantirish uchun biznes-reja.

3. Ishlab chiqish ustidan nazorat va korxonada biznes – rejani tatbiq etish.

4. Chyet bozorlarga chiqish usullari: eksport, franchayzing, qo'shma korxona, to'ligicha xorijiy kapital evaziga tuzilgan korxona.

5. Mahsulot tannarxiga kiritiladigan xarajatlar. Davr xarajatlari.

Tayanch iboralar: Tashqi va ichki tahlil. marketing general strategiyasi va korxonaning maqsadini; narx siyosatini tanlash, o'tkazish va tovar yetkazib berish shartini; sotuv taktikasini o'tkazish; xizmat ko'rsatish va kafolatlashni; korxonani rivojlantirish rejalari,marketing operatsiyalari: tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, byudjetlashtirish va dasturlashtirish, intellektual mulk tushunchasi, mahsulotlarni ishlab chiqarish hamda xizmatlarni ko'rsatish franchayzingi, "franshiza", "franchayzing" termini,

7-variant

1. Kichik tadbirkorlik (biznes) ni rivojlantirish uchun loyixalarni tanlab olish va xorijiy kreditlarni berish tartibi

2. Tadbirkorlik faoliyatining muhiti, ularning tavsifi.

3. Foya va uni shakllantirish manbalari, foydani taqsimlash tartibi, ko'paytirish yo'llari.

4. Syexlarni, asbob-uskunalarni, dastgohlarni joylashtirish. Korxona ishlab chiqarish quvvatini oshirish yoki kamaytirish.

5. Investisiya loyihasini texnik-iqtisodiy asoslash tarkibi (TIA).

Tayanch iboralar: Xorijiy kredit liniyalari, vakolatli bank ,garov ta'minoti, Kredit olishga buyurtmanomalarini ko'rib chiqish va tender g'olibini aniqlash tadbirkorlik sub'yektlarining huquqlari xamda qonuniy manfaatlariga riosa etilishini kafolatlash, erkin raqobat uchun shart-sharoit yaratish, moddiy, moliyaviy, mexnatga oid va boshqa resurslardan foydalanishni ta'minlash.Lisenziya, Investisiyalar, «Kapital qo'yilmalar», chyet el investisiyalar, moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar, investisiya rentabelligi, investisiya oqimini diskontlashtirish.

8-variant

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Soliq majburiyatlarini bajarishda tadbirkorlik sub’yektlariga yanada qulay shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni (PF-6307-son 07.09.2021).

2. Firmaning biznes soha xarakteristikasi. Har xil moliyaviy ehtiyojlar va strategik maqsadlarga assoslangan bozorning to‘rt guruhi.

3. Ichki xarajatlar. Tashqi xarajatlar.

4. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarining asosiy moliyaviy xujjatlari.

5. Tovarning hayotiylik davri.

Tayanch iboralar: tadbirkorlik sub’yektlariga soliq imtiyozlari, ularni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlar, biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda banklarning roli iste’mol bozori ehtiyojlarini va strategiyalari, Kichik biznes sub’yektlarini moliyalashtirishning boshqa manbalari va ulardan samarali foydalanish, Yalpi daromad va foya. Mahsulotning o‘sish, rivojlanish, yetuklik, pasayish davrlari tavsifi.

9-variant

1. Tovar ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish bo‘yicha tadbirkorlik.

2. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar.

3. Asosiy iste’molchilar haqida ma’lumot berilishi.

4. BCG modelining kuchli va zaif tomonlari. Bozorning nisbiy ulushi.

5. Moliyaviy faoliyat bo‘yicha xarajatlar. Favqulotda zararlar.

Tayanch iboralar: Brokerlik idoralari, ulgurji va chakana savdo tuzilmalari, lizing, konsalting va sugurta kompaniyalari, yulduzlar, sog‘iluvchi sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar. Firmaning biznes soha xarakteristikasi. Kichik biznes sub’yektlarini moliyalashtirishning boshqa manbalari va ulardan samarali foydalanish. Yalpi daromad va foya. Foydaning turlari.

10-variant

1. Yakka tartibdagagi tadbirkorlik.

2. Narx multiplikatorlarining tavsifnomasi. Qiymatning umumiyligi qiyamatini shakllantirish. Qiyosiy yondoshuvda matematik usullarni qo‘llash.

3. Marketing operatsiyalari: Tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, byudjetlashtirish va dasturlashtirish.

4. Ehtiyoj va talabning tuzilishi.

5. Xorijda o‘zbek savdo uylarini tashkil etish.

Tayanch iboralar: yakka tadbirkorlik sub’yektlari, narx multiplikatorlari, bozor iqtisodiyotida multiplikator samarasining mohiyati talab, ehtiyoj, shaxsiy va moddiy ne’matlar ehtiyojlari, Maslouning «ehtiyojlar iyerarxiyasi» nazariyasi, talab va taklifning mohiyati, xorijiy savdo uylari, tashqi savdo, xalqaro savdo tashkilotlar.

11-variant

1. Soliq yukini kamaytirishga qaratilgan soliq siyosati.
1. Samaradorlik tushunchasi mohiyati. Ijtimoiy va iqtisodiy samaradorlik tushunchalari.
2. Jahan moliyaviy-iqtisodiy inqirozi davrida O‘zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari.
3. Internasionalizatsiya. Kirish va chiqishdagi to‘siqlar.
4. GE/Mc Kinsey modelida qo‘llaniladigan bozor yoqimliligi va kompaniyani kuchli tomonini xarakterlovchi o‘zgaruvchilar.

Tayanch iboralar: samaradorlik, moliyaviy va iqtisodiy inqiroz, internasionalizatsiya, eksport va importdagi tahdidlar, bozor ulushining uzgaruvchanligi, texnologiyalar, kadrlar bilan ta’minlanish xolati, investisiyalarni muvozanatlash yo‘llari.

12-variant

1. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo‘nalishlari.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarini boshqarish usullari va qarorlar qabul qilish jarayoni.
3. Rendi firmasining choy bozoridagi faoliyati. Rendi firmasi biznes sohasining BCG modeli.
4. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida korxonaning marketing rejasini ishlab chiqishning mohiyati va mazmuni.
5. Aylanma fondlarni tejashni iqtisodiy ahamiyati.

Tayanch iboralar: BCG modeli (tavsifi: yulduzlar, sog‘iluvchi sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar), nakd pul daromadi yoki xarajati me’yori bozorning o‘sish tempiga va shu bozorda korxonaning nisbiy ulushi, marketing reja, aylanma fondlar.

13-variant

1. Investisiya rentabelligi. Investisiya oqimini diskontlashtirish.
2. Xususiy tadbirkorlik.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalarini tashkil etish va davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tartibi.
4. Analog-korxonalar tanloving muhim tamoyillari. Soha o‘xshashliklari. O‘sish istiqbollari. Moliyaviy risk.
5. Yalpi daromad va foyda. Foydaning turlari.

Tayanch iboralar: Investisiyaning ob’yekti va sub’yekti, investorlar, emitent, ryeinvestisiyalar, Investisiya resurslari, biznes tahdidlari, kapital quyilma ob’yektlaridan foydalanuvchilar, yakka tadbirkor, tadbirkorlik sub’yektlarini “Yagona darcha” tizimida ro‘yxatdan o‘tkazish tartibi, narx multiplikatorlarining tavsifnomasi. Yalpi daromadning umumiy qiymatini shakllantirish omillari.

14-variant

1. GE/Mc Kinsey modeli matrisasining tuzilishi. Strategik holatlar sohasi.
2. BCG modelining modifikatsiyalashgan matrisasida qo'llaniladigan kriteriyalar: raqobatli ustunliklarning hajmi, raqobatli ustunliklarni ro'yobga chiqarish usullarining miqdori.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeektlari moliyaviy faoliyatini tahlil qilish.
4. Innovasion tadbirkorlik.
5. Biznesni baholashning qiyosiy yondashuv usuli.

Tayanch iboralar: biznes-rejaning maqsadi, o'ziga xos jihatlari va tarixi, korxonaning tashkiliy-huquqiy shakli, biznesni tavsiflash, boshqaruv personalining malakasi va korxona kapitalidagi ishtiroki, bozordagi va tarmoqdagi vaziyatni tavsiflash, raqobatchilar, maqsad va vazifalarga erishishning taktik rejasi, tadbirkorlikning innovation faoliyati, narx multiplikatorlarining tavsifnomasi. Qiymatning umumiy qiymatini shakllantirish. Qiyosiy yondoshuvda matematik usullarni qo'llash.

15-variant

1. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni (O'RQ-328-sun 02.05.2012 y.).
2. Kichik korxonaning investisiya strategiyasi.
3. Tadbirkor rahbar etikasi.
4. Strategik alyanslar. Qo'shma korxonalar.
5. Biznes-reja asosiy tipologiyasi va turlari.

Tayanch iboralar: Fuqarolarning tadbirkorlik faoliyatida erkin ishtirok etishi va undan manfaatdor bo'lishi uchun kafolatlar hamda sharoitlar yaratishdan, ularning ishchanlik faolligini oshirishdan, shuningdek tadbirkorlik faoliyati sub'yeektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish,. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar. korxonani (firmani) tavsifnomasi,ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) rejasi,marketing rejasi,boshqarishni tashkil etish rejasi,moliya rejasi,

16-variant

1. Qiyosiy yondoshuvning umumiy tavsifnomasi.
2. Kichik biznes va tadbirkorlikni iqtisodiyotda tutgan o'rni.
3. Tadbirkor rahbarning etika kodeksi. O'ziga jalb qilish imidji.
4. Boston konsalting guruhi (BCG) modelining kelib chiqish tarixi. BCG modelining tuzilishi.
5. Investisiya loyihalari bo'yicha ma'lumotlar bankini yaratish va monitoringini amalga oshirish.

Tayanch iboralar: eksport, franchayzing, qo'shma korxona, to'laligicha xorijiy kapital evaziga tuzilgan korxona, tadbirkorlik faoliyatini boshqarishning maqsadi va vazifalari, YAIM da tutgan o'rni, etika kodeksi, Yulduzlar, sog'iluvchi

sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar. Firmaning biznes soha xarakteristikasi. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar, investisiya strategiyasi.

17-variant

1. Ijtimoiy ishlab chiqarish samaradorligi o‘sishining tarkibiy qismlari.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik tushunchalari.
3. Banklardan kredit berish tartibi.
4. Yangi ishtirokchilarning paydo bo‘lish xavfi.
5. G‘oliblar sohasi, yutqazganlar sohasi va o‘rtadagi sohalar. Biznesni o‘rtacha holati va biznesni ishonchsiz turlari.

Tayanch iboralar: foyda va uni shakllantirish manbalari, foydani taqsimlash tartibi, ko‘paytirish yo‘llari. Korxona foydasining shakllanish manbalari. tadbirkorlik sub’yektlarining huquqlari xamda qonuniy manfaatlariga rioya etilishini kafolatlash, kredit, ssuda, erkin raqobat uchun shart-sharoit yaratish, moddiy, moliyaviy, mexnatga oid va boshqa resurslardan foydalanishni ta’minlash.

18-variant

1. GE/Mc Kinsey modelini kuchli va zaif tomonlari.
2. Jozibali segmentning kirish va undan chiqishdagi to‘siqlari.
3. Har tomonlama yuqori to‘siqli strategiyalar.
4. O‘zbekistonda soliq tizimi.
5. Kichik biznes va tadbirkorlikning mohiyati.

Tayanch iboralar: Mak Kinsey (GE/Mc Kinsey) modelining kelib chiqish tarixi. Strategik holatlar sohasi. G‘oliblar sohasi, yutqazganlar sohasi va o‘rtadagi sohalar. Biznesni o‘rtacha holati va biznesni ishonchsiz turlari, tarmoqning, raqobatchilik omillari, moliyaviy-iqtisodiy, ijtimoyi-psixologik omillar, soliqlar va boshqa majburiy to‘lovlarni belgilash, joriy etish, hisoblab chiqarish hamda O‘zbekiston Respublikasining Davlat byudjetiga va davlat maqsadli jamg‘armalariga to‘lash bilan bog‘liq munosabatlar,

19-variant

1. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalariga lisenziya berish tartibi.
2. Tugallanmagan ishlab chiqarish va o‘zi tayyorlagan yarim tayyor mahsulotlar.
3. Ishlab chiqarish harajatlarining mohiyati tarkibi va elementlari.
4. Fokuslashish strategiyalari.
5. GE/Mc Kinsey modeli variatsiyasi. Dey tomonidan taklif qilingan GE/Mc Kinsey modelini variatsiyasi.

Tayanch iboralar: tadbirkorlik korxonalariga lisenziya beruvchi tashkilotlar. Lisenziya berish muddatlari. Lisenziyani bekor qilish tartibi. Raqobat holatining kuchli tomonlari. Bozorni va tarmoqni jalb etilganligi. tarmoqning, raqobatchilik omillari, moliyaviy-iqtisodiy, ijtimoyi-psixologik omillar. Strategik holatlar sohasi. G‘oliblar sohasi, yutqazganlar sohasi va o‘rtadagi sohalar. Biznesni o‘rtacha holati va biznesni

ishonchsiz turlari.

20-variant

1. Kredit va grant olish uchun biznes-reja. Uning xususiyati va belgilari.
2. Missiya o‘rniga biznes-g‘oya. Bozor ehtiyoji.
3. Kichik biznes sub’yektlarning ishlab chiqarish, sotish va boshqa faoliyati natijasida yuzaga keladigan xarajatlarni turkumlash.
4. O‘zbekistonning bank-moliya tizimi. Bank-moliya sohasidagi o‘zgarishlar.
5. Bozorning jozibadorligi va biznesning strategik holatidagi omillar.

Tayanch iboralar: ryezyume (kirish, xulosa), korxonani (firmani) tavsifnomasi, ishlab chiqarish (xizmat ko‘rsatish) rejasi, marketing rejasi, boshqarishni tashkil etish rejasi, moliya rejasi. Kredit va grant olish uchun biznes-reja. Xavf – xatarni baholash. Moliyaviy reja.

21-variant

1. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy, ijtimoiy va huquqiy assoslari.
2. Samaradorlikni o‘lhash ko‘rsatkichlari tizimi.
3. Moliyaviy tahlilning turlari va ularni o‘tkazish uslublari.
4. Yangi texnologiya va mahsulotlar monitoringi.
5. Bozorning (tarmoqning, raqobatchilik omillari, moliyaviy-iqtisodiy, ijtimoyi-psixologik omillar) xarakteristikasi.

Tayanch iboralar: kichik biznes qo‘llab quvvatlash, moliyaviy tahlilning muhim jixatlari, moliyaviy tahlil va loyihani qayta baholash, Statistik usul, Dinamik usul, bozor narxlari, xavf – xatarni baholash, zahiralar nazorati, ishlab chiqarish jarayoni nazorati, sifat nazorati, bozor ulushi va sotuv hajmi nazorati.

22-variant

1. Monyeson tomonidan taklif qilingan GE/Mc Kinsey modelining variatsiyasi. Bozorni va tarmoqni jalb etilganligi.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalari faoliyatini operativ va strategik tahlil qilish.
3. Tadbirkor rahbar faoliyatining ruhiy-psixologik xususiyatlari.
4. Yetkazib beruvchilarining bozordagi hukmronligining kuchayish xavfi.
5. Biznes-reja: tavsifi, tuzish usuli. Aniq qo‘yilgan maqsad va unga erishishdagi korxona strategiyasi.

Tayanch iboralar: O‘ziga jalb etuvchi bizneslar. Raqobat holatining kuchli tomonlari. Tashqi va ichki tahlil, tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, korxonaning maqsadini; narx siyosatini tanlash, o‘tkazish va tovar yetkazib berish shartini; sotuv taktikasini o‘tkazish; xizmat ko‘rsatish va kafolatlashni; korxonani rivojlantirish rejali.

23-variant

1. Dastlabki texnik-iqtisodiy hisoblash tarkibi (DTIH).
2. Diversifikatsiya turlari. Oldinga va orqaga integratsiya.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalari faoliyati samaradorligi tahlili.
4. Asosiy ishlab chiqirish fondlari guruhlari.
5. Korxona foydasini ko‘paytirish yo‘llari. Rentabellikning iqtisodiy mazmuni va ko‘rsatkichlari.

Tayanch iboralar: Investisiya loyihasini texnik-iqtisodiy asoslash tarkibi (TIA). Loyihaning TIA asosiy texnik-iqtisodiy ko‘rsatqichlari. Birlashuvlarning asosiy shakllari. Yutilish va qo‘shilishlar. Internasionalizatsiya. Kirish va chiqishdagi to‘siqlar. O‘zini qoplash usuli; o‘rtacha qaytish darajasi usuli; mablag‘larni diskontlash usuli;keltirilgan xarajatlar usuli, iqtisodiy samaradorligini baholash usuli

24-variant

1. Kichik biznes va tadbirkorlik korxonalari boshqaruvingning tashkiliy tuzilmalari.
2. BCG modelining modifikatsiyalashgan matrisasi.
3. Korxonaning asosiy vositalar bilan ta’milanganligi.
4. Kichik biznes va tadbirkorlik sohasida foyda turlarini tahlil qilish.
5. Nomoddiy aktivlar qiymatini baholash.

Tayanch iboralar: tadbirkorlik korxonalarini tashkil etish va davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tartibi, boshqaruvingning tashkiliy tuzilmalari, tadbirkorlik sub’yektlarini boshqarish usullari va qarorlar qabul qilish jarayoni.BCG modelining kuchli va zaif tomonlari. Bozorning nisbiy ulushi. Boston matrisasidagi foyda, naqd pul oqimi va muayan strategiyalar bo‘yicha takliflar. Yulduzlar, sog‘iluvchi sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar. Asosiy fondlarning aktiv va passiv qismlari. Asosiy fondlarning jismoniy va ma’naviy eskirishi. Amortizatsiya ajratmasi.

25-variant

1. Tadbirkor rahbarning tashqi ko‘rinishi va o‘zini tutishi.
2. Intensiv raqobatchilik xavfi.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida reklama faoliyatini tashkil etish.
4. Mashina va asbob-uskunalarining bozor qiymatini baholash.
5. Loyihaning TIA asosiy texnik-iqtisodiy ko‘rsatkichlari.

Tayanch iboralar: korxona boshqaruvi,rahbarning boshqarish usullari, M.Porter o‘zini qoplash usuli; raqobatning vazifasi va turlari, o‘rtacha qaytish darajasi usuli;reklama turlari, vazifalari va samaradorligi, mablag‘larni diskontlash usuli;keltirilgan xarajatlar usuli, loyihalarni texnik-iqtisodiy samaradorligini baholash usuli.

26-variant

1. Kichik korxona ishlab chiqarish samaradorligining tarkibiy qismlari va mezonlari.

2. BCG modelida foydalanilgan o‘zgaruvchilar. Boston matrisasidagi foya, naqd pul oqimi va muayan strategiyalar bo‘yicha takliflar.

3. Bozor yoki segmentda uzoq muddatli foya olishdagi ichki jozibadorlikni aniqlovchi M.Porterning raqobat kuchlari.

4. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatida marketingning ahamiyati.

5. Biznes-rejaning asosiy bo‘limlari.

Tayanch iboralar: Yalpi daromad va foya, turlari. Tadbirkorlik sohasida foya va xarajlar turlari,a tadbirkorlik tizimida rentabellik darjasи, raqobatchilar, tovar o‘rnini bosuvchi mahsulotlar, yetkazib beruvchilar, sotuvchilar, bozorning salohiyatl ishtirokchilari. Marketing–biznes falsafasi, bozor segmentatsiyasi, tovarning hayotiylik davri.

27-variant

1. Asosiy fondlardan ekstensiv foydalanish ko‘rsatkichlari.

2. Kichik biznesni va tadbirkorlikni rivojlantirishda biznes-rejaning ahamiyati.

3. Eksportga mahsulot ishlab chiqaruvchi korxonalar oldida turgan muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari.

4. BCG modelining asosiy kamchiliklari.

5. Kichik korxonalar faoliyati (biznesi)ni tashkil etish va yuritish uchun zarur bo‘lgan moliyaviy mablag‘lar manbalari.

Tayanch iboralar: Aylanma fondlarning tarkibi, shakllanish manbalari va foydadaniш kursatkichlari. Ishlab chiqarish zahirarlari. Kelgusi davr harvjatlari. Biznes-rejaning mohiyati, mazmuni va tuzish zaruriyati,asosiy bo‘limlari va bajarilishini nazorat kilish. BCG matrisasidagi foya, naqd pul oqimi va muayan strategiyalar.Investisiyalar (mahalliy va xorijiy), kreditlar va b.

28-variant

1. BCG matrisa segmentatsiyasi. Yulduzlar, sog‘iluvchi sigirlar, muammo tug‘diruvchi bolalar, itlar.

2. Kichik korxonalar faoliyatini (biznesini) kredit mablag‘lari asosida moliyalashtirish tartibi.

3. Eksport ko‘rsatkichlarini hisoblash usullari.

4. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini iqtisodiy tahlil qilishning maqsadi va vazifalari.

5. Asosiy fondlardan intensiv foydalanish ko‘rsatkichlari.

Tayanch iboralar: Boston matrisasidagi foya, naqd pul oqimi va muayan strategiyalar bo‘yicha takliflar.Biznes reja (investisiya Dasturi), moliyaviy mablag‘lar rejasи. Ehtiyoj va talabning tuzilishi. Xususiy sarmoya tuzilmasi. Eksportni statistik,

texnik iqtisodiy va moliyaviy holatlarini hisoblash, Kichik korxonalarini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik qayta jihozlashni yanada jadalashtirish, zamonaviy moslashuvchan texnologiyalarni keng joriy etish.

29-variant

1. Korxona ko‘chmas mulkining asoslangan bozor qiymatini aniqlash.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini boshqarishning maqsadi va vazifalari.
3. Tadbirkor rahbar faoliyatida mojaroli holatlar va ularni hal etish usullari.
4. Tajriba samarasi va mahsulotning hayot sikli modeliga asoslangan BCG modelining ikki gipotezasi.
5. Kichik korxonalar faoliyati (biznesi)ni to‘g‘ridan-to‘g‘ri investisiyalar va grantlar asosida moliyalashtirish tartibi.

Tayanch iboralar: Sof aktivlar uslubi. Ishlab chiqarish materiallar zahirasini baholash usullari. Ishlab chiqaruvchi ko‘chmas mulk bahosi. Asbob va uskunalar bahosi. Nomoddiy aktivlar bahosi. Moliyaviy qo‘yilmalar baxosi. Likvidasion (tugatish) qiymat usuli. Daromadlarni kapitallashtirish usuli. Kumulyativ qurish uslubi. Raqobatli ustunliklarning hajmi, raqobatli ustunliklarni ro‘yobga chiqarish usullarining miqdori.

30-variant

1. Tadbirkorning biznes-rejasi, uning mazmuni va tizimi.
2. Investisiyalarga oid tushunchalar mazmuni, investisiya tasnifi va ahamiyati.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarida eksportning hozirgi holati va tahlili.
4. Uzoq va qisqa muddatli strategik shartnomalar.
5. Firma tashkiliy tizimi bo‘limi uchun biznes-reja.

Tayanch iboralar: Rezyume (Kirish), Loyihaning mazmuni, uning maqsadi va samaradorligi, Korxona haqida ma’lumot, Tovar, mahsulot (yoki xizmat) turlari, Sotuv bozori, Marketing strategiyasi, Ishlab chiqarish dasturi, Moliyaviy reja, Loyihaning rentabelligi (foydaliligi)

31-variant

1. Biznes-reja ishlab chiqish uchun qo‘yiladigan umumiyl talablar va mazmuni.
2. O‘ziga jalb qilmaydigan segment.
3. Umum davlat va mahalliy soliqlar.
4. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning maqsadi va vazifalari.
5. Moliya bozorlarini tasnifi. Pul bozori. Qimmatli qog‘ozlar bozori. Sarmoyalar bozori.

Tayanch iboralar: Biznes rejalarda marketing strategiyasini shakllantirish, korxonaning qay darajada raqobatbardoshligi, Sotuv bozorini baholash, Raqobat va raqobatda ustunlik, Raqobatbardoshlikni baholash. Yalpi daromad va foyda. Foydaning turlari. Kichik biznes va tadbirkorlik sohasida foyda turlarini tahlil qilish. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida rentabellik darajasini hisoblash usullari.

32-variant

1. Ishlab chiqarish materiallar zaxirasini baholash usullari.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtlarini qayta tashkil etish va yopish tartibi.
3. Ishlab chiqarish xarajatlari. Noishlab chiqarish xarajatlari.
4. Yetkazib beruvchilar kuchi, darajani va konsentratsiyani ortishi (o'sishi), o'rnini bosuvchi mahsulotlar safining kamayishi.
5. Tovar taqsimlash kanallari, distribyuterlar, savdo agentlari, kommivoyajerlar va har xil savdo tuzilmalari vakillari.

Tayanch iboralar: Ishlab chiqaruvchi, ulgurji savdor, chakana savdo, mayda ulgurji va chakana savdo, iste'molchi, franchayzing, qo'shma korxona, to'laligicha xorijiy kapital evaziga tuzilgan korxona. Brokerlik idoralari, ulgurji va chakana savdo tuzilmalari, lizing, konsalting va sug'urta kompaniyalari, bojxona xizmati, axborot – maslahat markazlari, injinering va auditorlik firmalari. Jozibali segmentga kirish va undan chiqishdagi to'siqlar. Har tomonlama yuqori to'siqli strategiyalar.

33-variant

1. Asosiy fondlarning aktiv va passiv qismlari.
2. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatida marketing tadqiqotlaridan foydalanish.
3. Tashqi va ichki tahlil.
4. Kam xarajatlar orqali raqobat ustunliklariga erishish.
5. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yeqtlarini soliqqa tortish.

Tayanch iboralar: Korxona balansi, firma boyligi, Pul tushumlari, Firmaning pul chiqimlari, Davlat investisiyalari samaradorligi, Xususiy investisiyalarni rag'batlantirish. Bozor segmentatsiyasi, uni tashkil etish va agi maqsadli segmentni tanlash. Tovarning hayotiylik davri. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida reklama faoliyatini tashkil etish. Tadbirkorlik tizimida soliq siyosati - soliqlarni joriy etish, soliqqa oid huquqiy baza yaratish, joriy etilgan soliqlarning amaliyotda ishslash mexanizmini shakllantirish va samaradorligini oshirishga qaratilgan davlatning tegishli vakolatli organlari.

34-variant

1. Ishlab chiqarish xarajatlarining umumiy, absolyut va qiyosiy-iqtisodiy samaradorligi.

2. Kichik biznes sub'yektlarini bank, soliq va moliya muassasalaridan ro'yxatdan o'tkazish uchun zarur hujjatlar, ularning mazmuni.

3. Tadbirkor rahbarning nutq madaniyati va uning ruhiy-psixologik hususiyatlari.

4. Iqtisodiy taxlilning maqsadi, vazifalari va unda qo'llaniladigan usullar.

5. Xo'jalik yuritish faoliyati uchun biznes-rejaning "klassik" tizimi.

Tayanch iboralar: tadbirkorlikning iqtisodiy, moliyaviy samaradarligi, tadbirkorlik sub'yektlarining huquqlari xamda qonuniy manfaatlariga rioya etilishini kafolatlash, erkin raqobat uchun shart-sharoit yaratish, moddiy, moliyaviy, mexnatga oid va boshqa resurslardan foydalanishni ta'minlash. Bo'limning asosiy qismi – byudjetlashtirish va dasturlash. Asosiy iste'molchilar haqida ma'lumot berilishi. Tovar taqsimlash kanallari, distribyuterlar, savdo agentlari, kommivoyajerlar va har xil savdo tuzilmalari vakillari.

35-variant

1. Xarajatlarni qoplash muddati xarajatlar samarodoligining muhim ko'rsatkichi.

2. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi.

3. Kichik biznes va tadbirkorlik tizimida rentabellik darajasini hisoblash usullari.

4. Farqlanuvchi qobiliyatlar tushunchasi.

5. Hisobot yilidagi korxona holatining tahlili.

Tayanch iboralar: Yalpi daromad va foya. Foydaning turlari. Kichik biznes va tadbirkorlik sohasida foya turlari, moliyalashtirish manbalari, kredit bilan ta'minlash shakllari, tadbirkorlik tizimida rentabellik darajasini hisoblash usullari. Samarodlikni o'lchash ko'rsatkichlari tizimi. Ishlab chiqarish xarajatlarining umumiyligi, absolut va qiyosiy-iqtisodiy samaradorligi. Xarajatlarni qoplash muddati xarajatlar samarodoligining muhim ko'rsatkichi. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari.

36-variant

1. O'zbekiston Respublikasining "Oilaviy tadbirkorlik to'g'risida"gi Qonuni (O'RQ-327-sun 26.04.2012 y.).

2. Eksportyor korxonalarga yaratilgan shart-sharoitlar va imtiyozlar.

3. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlarining moliyaviy faoliyati ko'rsatkichlari.

4. Mahsulot tannarxidagi tarkiblarining tavsifi.

5. Xo'jalik yuritish faoliyati biznes-rejasini asosiy bo'limlari mazmuni.

Tayanch iboralar: Oilaviy korxonani tashkil etish tartibi uning ishtirokchilari, maqsadi, kichik biznes sub'yektlarining eksport salohiyatini oshirishda xorij tajribasidan samarali foydalanish yo'llarini ko'rsatish tannarx, tejamkorlikka erishish,

tejamkorlikka erishish ishlab chiqarish texnologiyasi, mahsulotlar konstruksiyasi, tarmoqqa kirishdagi xarajatlar, tashkiliy omillar.

37-variant

1. Xarajatlarni kamaytirish orqali raqobat ustunlikga erishish.
2. Loyihani amalga oshirish bosqichlari.
3. Kichik biznes sub'yektlarini moliyalashtirishning boshqa manbalari va ulardan samarali foydalanish.
4. Jamoa tadbirkorligi.
5. Asosiy fondlar va ularning kichik korxona faoliyatidagi o'rni.

Tayanch iboralar: Boshqaruv xarajatlari. Umumxo'jalik ahamiyatiga ega bo'lgan boshqa operatsiya xarajatlari. Moliyaviy faoliyat bo'yicha xarajatlar. to'g'ridan-to'g'ri investisiyalar va grantlar asosida moliyalashtirish, kichik korxonalar faoliyatini (biznesini) kredit mablag'lari asosida moliyalashtirish, ishlab chiqarish to'g'risidagi boshqa xarajatlari. Davr xarajatlari. Favqulodda zararlar. Foyda va uni shakllantirish manbalari, Kichik korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari.

38-variant

1. Kichik korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari.
2. Moddiy resurslarni tyejashning tashkiliy-iqtisodiy yo'nalishlari.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyati uchun marketing dasturini ishlab chiqish.
4. Kichik biznes va tadbirkorlikni moliyalashtirish manbalari.
5. Korxonani umumiylayishi. Faoliyatining asosiy yo'nalishlari.

Tayanch iboralar: Tugallanmagan ishlab chiqarish va o'zi tayyorlagan yarim tayyor mahsulotlar. Aylanma ishlab chiqarish va muomala fondlari. Aylanma fondlarning tarkibi, shakllanish manbalari va foydadanish ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarish zahirarlari va kyelgusi davr xarajatlari. Kichik korxonalar faoliyati (biznesi)ni to'g'ridan-to'g'ri investisiyalar va grantlar asosida moliyalashtirish tartibi. Kichik korxonalar faoliyatini (biznesini) kredit mablag'lari asosida moliyalashtirish tartibi

39-variant

1. Ish kontraktlarini tashkil qilish. Ish suhbatlarini olib borish.
2. Mahsulotning differensiatsiyasi: tovar differensiatsiyasi, xodimlar differensiatsiyasi, imidj va xizmat ko'rsatish differensiatsiyasi.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlaridan olinadigan soliq turlari.
4. Ishlab chiqarish tadbirkorligi.
5. Analog kompaniyalar uslubi. Analog korxona usuli orqali baholashning bosqichlari.

Tayanch iboralar: korxonada mehnatni tashkil qilish, xodimlarni ijtimoiy muhofaza qilish omillari va mexanizmlari, bitim yoki sotuv usuli. Soha koeffisiyentlar uslubi. tadbirkorlik faoliyatini, ayniqsa, oilaviy biznesni rivojlantirish bo‘yicha soliq yuklamalari va kamaytirish omillari.

40-variant

1. Investisiya manbalari va ularning kichik korxonaga qo‘yish sohalari.
2. Biznes-rejaning mohiyati, mazmuni va tuzish zaruriyati.
3. Kichik biznes va tadbirkorlikda moliyaviy rejalashtirishning mohiyati, maqsadi va asosiy ko‘rsatkichlari.
4. Mahsulot differensiatsiyasining imkoniyatlari.
5. Nazoratning an’anaviy yo‘nalishlari: zahiralar nazorati, ishlab chiqarish jarayoni nazorati, sifat nazorati, bozor ulushi va sotuv hajmi nazorati.

Tayanch iboralar: investisiya tasnifi va ahamiyati. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar, investisiya manbalarini shakllantirish. Moliyaviy faoliyat bo‘yicha xarajatlar. Favqulodda zararlar. Foyda va uni shakllantirish manbalari, foydani taqsimlash tartibi. Korxona foydasining shakllanish manbalari.

41-variant

1. Aylanma mablag‘larga bo‘lgan ehtiyojni aniqlash. Aylanma mablag‘lar normasi.
2. Korporatsiya. Xolding kompaniya. Davlat korxonalari. Konsern. Konsorsium. Kooperativ. Kartel. Sindikat. Venchur korxonalar. Ijara korxonalar. Injiniring korxonalar.
3. Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlaridan soliq olish qoidalari va soliq imtiyozlari.
4. Qiymat zanjiri: birlamchi va ikkilamchi faoliyatlar tahlili.
5. Diversifikatsiyaning afzalliklari va kachiliklari.

Tayanch iboralar: Tugallanmagan ishlab chiqarish va o‘zi tayyorlagan yarim tayyor mahsulotlar. Ishlab chiqarish zahirarlari. Kelgusi davr xarajatlari. Moddiy resurslarni tajashning tashkiliy-iqtisodiy yo‘nalishlari. Aylanma manblag‘larga bo‘lgan ehtiyojni aniqlash. Aylanma mablag‘lar normasi. Kichik biznesga soliq siyosati.

42-variant

1. O‘zbekiston Ryespublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik sub’yektlari uchun ma’muriy va soliq yukini yanada kamaytirish, biznesning qonuniy manfaatlarini himoya qilish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni (PF-6314-s on 15.09.2021).
2. Uzoq muddatli aktivlarning tuzilishi.
3. Kichik biznes korxonalarida eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni rag‘batlantirish.

4. Ishbilarmalik xavfini hisobga olgan holda biznes soha ko‘lamini aniqlashtirish.

5. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida investisiya loyihasini amalga oshirish.

Tayanch iboralar: tashqi savdo, xalqaro tashkilotlar, eksport, import, imtiyoz va qo‘layliklar, xalkaro tadbirkorlik sub’yektlari eksport faoliyati uchun yaratilgan imkoniyatlar, davlat va mahalliy investisiya dasturlari turlari, markazlashgan va markazlashmagan investisiya mablag‘lari, investisiya loyihasi (Dasturi), modernizatsiyalash, aktiv va passivlar.

43-variant

1. Aylanma mablag‘larni shakllanish manbalari.
2. Kichik biznes sub’yektlarining bankrotliligi.
3. Eksportyor korxonalarning davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi.
4. Biznes-g‘oya, biznesning farqlanadigan jihatlari, strategik tahlil, rejalashtirish, biznes g‘oyaning tarkibiy qismlari
5. Investision loyiha. Investisiya loyihalari xujjatlarini ishlab chiqish, ekspertizadan o‘tqazish va tasdiqlash to‘g‘risidagi Nizomni assosiy qoidalari.

Tayanch iboralar: Aylanma fondlar va aylanma mablag‘lar to‘g‘risida tushuncha. Aylanma ishlab chiqarish va muomala fondlari. Aylanma fondlarning tarkibi, shakllanish manbalari va foydadanish ko‘rsatkichlari. Ishlab chiqarish zahirarlari. Bozorning ehtiyojlari, korxonaning ichki jihatlari, korxona jihatlarining rivojlanish imkoniyatlari, biznes sharoitlari. Biznes g‘oya va Investisiya loyihalari (Dasturlari) manbalarining tarkibi tuzilishi (bo‘limlari).

44-variant

1. Kichik biznes korxonalari faoliyatining asosiy natijalari.
2. Strategik biznes rejalashtirishning mohiyati.
3. Kichik biznes sub’yektlarini kredit bilan ta’minalash shakllari. Kredit turlari.
4. Tadbirkorlik faoliyatida bozor segmentatsiyasining ahamiyati.
5. Aylanma mablag‘lar va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari.

Tayanch iboralar: tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, byudjetlashtirish va dasturlashtirish marketing rejasi, biznesdagi kuchli tomonlarning muvofiqligi, tovarning hayotiylik davri, qisqa va o‘zoq muddatli maqsadli kreditlar, bozor segmentlari, korxona aylanma mablag‘lari tarkibi.

45-variant

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti 20.08.2021 yilda tadbirkorlar bilan muloqot uchrashuvida, “Tijorat banklarining uzoq muddatli resurs bazasi va kreditlarning maqbul foiz stavkalarini shakllantirish yo‘nalishida”gi masalalar.
2. Ishlab chiqarish zahiralari. Kelgusi davr xarajatlari.
3. Tadbirkor rahbar etiketi. Suhbatlashish, tanishish hamda so‘rashish normasi.

4. Strategik rejalashtirish yangilashish va transformatsiyalash jarayoni sifatida.
5. Pasportini ichki tuzilishi va ko‘rsatqichlari nomi.

Tayanch iboralar: Davr boshidagi va oxiridagi zahira, moddiy va mehnat xarajatlari. Tijorat xarajatlari. Ishlab chiqarish xarajatlari. marketing rejasi, biznes etkasi. Korxona pasporti. Tovar taqsimoti, narx belgilash, bozorga siljinish, byudjetlashtirish va dasturlashtirish

46-variant

1. Kichik korxonalarning ishlab chiqarish to‘g‘risidagi boshqa xarajatlari.
2. Investisiya – moliya bozorining elementidir investisiyalarning turlari.
3. Tadbirkorlik shakllari.
4. Makromuhit tuzilmasi.
5. Xavfning pasayshi, diversifikatsiyalashgan korxonalar.

Tayanch iboralar: Ishlab chiqarish xarajatlari. Noishlab chiqarish xarajatlari. Ichki xarajatlar. Tashqi xarajatlar. Doimiy xarajatlar. O‘zgaruvchan xarajatlar. Bevosita va Bilvosita xarajatlar. Mahsulot tannarxiga kiritiladigan xarajatlar. Davr xarajatlari. Moliyaviy faoliyat bo‘yicha xarajatlar. Favqulotda zararlar. Tahdidlar.

47-variant

1. Xususiy sarmoya tuzilmasi.
2. Bozor va moliyaviy informatsiyadan foydalanish.
3. Asosiy ishlab chiqarish fondalaridan integral foydalanish ko‘rsatkichlari.
4. Maslahat tadbirkorligi. Maslahat xizmatlari.
5. Tadbirkor rahbar va xodimlar o‘rtasidagi munosabatlar.

Tayanch iboralar: Kichik biznes va tadbirkorlik sub’yektlarining asosiy moliyaviy daromadlari, xujjatlari. Balans, Kredit turlari, boshqaruv tizimi, axborot - maslaxat markazlari, injinering va auditorlik firmalari, konsalting va sug‘urta kompaniyalari, asosiy fondlarning jismoniy va ma’naviy eskirishi. Amortizatsiya ajratmasi. Tadbirkor rahbar etikasi va raxbarning etika kodeksi. O‘ziga jalb qilish imidji. Tadbirkor rahbar faoliyatining ruhiy-psixologik hususiyatlari.

48-variant

1. Aylanma fondlar va aylanma mablag‘lar to‘g‘risida tushuncha.
2. Tijorat tadbirkorligi. Moliyaviy tadbirkorlik.
3. Ish qog‘ozlarini yozish. Telefonda gaplashish madaniyati. Ish protokoli va hisoboti.
4. Biznes soha chegaralarini aniqlash.
5. Xom ashyo va yetkazib beruvchilar klassifikatsiyasi.

Tayanch iboralar: Kichik korxonaning aylanma va uzoq muddatli aktivlari va passivlari. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish asosiy fondlari. Tugallanmagan ishlab chiqarish va o‘zi tayyorlagan yarim tayyor mahsulotlar. Aylanma fondlarni tejashni iqtisodiy ahamiyati. O‘zini qoplash usuli; o‘rtacha qaytish darajasi usuli; mablag‘larni diskontlash usuli; keltirilgan xarajatlar usuli, iqtisodiy samaradorligini baholash usuli.

49-variant

1. Moddiy va mehnat xarajatlari. Tijorat xarajatlari. Ishlab chiqarish xarajatlari.
2. Ilmiy texnik tadbirkorlik.
3. Ishlab chiqarish zanjiridagi bo'shliqlar.
4. Xom ashyo, material va komplekt qismlarini yetkazib beruvchilar.
5. Investisiya manbalarini shakllantirish.

Tayanch iboralar: Davr xarajatlari, umumxo'jalik ahamiyatiga ega bo'lgan boshqa operatsiya xarajatlari. Moliyaviy faoliyat bo'yicha xarajatlar, favqulodda zararlar. ishlab chiqarish, sotish va boshqa faoliyati natijasida yuzaga keladigan xarajatlarni turkumlash. Mahsulotni tannarxi va uni hisoblash usullari, ichki, xorijiy va moliyaviy investisiyalar.

50-variant

1. Investision loyiha. Investisiya loyihasining samaradorligini hisoblash.
2. Biznesning strategik sohasi. Konglomeratsiya va sinergizm mezonlari.
3. Korxonaning kuchli va kuchsiz tomonlariga holis baho berish.
4. Asosiy fondlarning turlari, tarkibi va ko'rsatkichlari.
5. Biznesni baholashning qiyosiy yondashuv usuli

Tayanch iboralar: Investisiya loyihalari xujjatlarini ishlab chiqish, ekspertizadan o'tqazish va tasdiqlash, diskontlashtirish. Moliyaviy va nomoliyaviy investisiyalar. Investisiya rentabelligi. Moliyaviy risk. Konglomeratsiya, sinergizm. Analog kompaniyalar uslubi. Bitim yoki sotuv usuli. Soha koefisiyentlar uslubi. Analog korxona usuli orqali baholashning bosqichlari. Bozor va moliyaviy informatsiyadan foydalanish. Baho-foyda multiplikatori va baho-dividendlar multiplikatori.